

Ds J.Zuurmond

14 april 2013 – derde zondag van Pasen
Jer 32,36 – 41 / 1Kor 15,12-19 / Luc 24,35-48
Ingelijfd in het Opstandingslichaam...

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Het was in de vroege jaren '90 van de vorige eeuw dat de Nederlandse Hervormde Kerk plotseling opgeschrikt door een enorme discussie over... *De Opstanding*. Aanleiding was een uitspraak van wijlen prof. Van Gennep – een vanwege zijn wijsheid breed gewaardeerd kerkelijk hoogleraar - dat hij eigenlijk niet zo veel meer kon met de gedachte van een lichamelijke opstanding. God grijpt niet fysiek in in de wereld en in de geschiedenis..., aldus Van Gennep. Van Gennep was niet de eerste en enige die dat zei, maar blijkbaar zei Van Gennep het wel precies op het goede moment, want het werd een complete kerkelijke of theologische hype. Al snel meldde zich de ene theoloog na de andere in een snel groeiende discussie. "Is Jezus nu wel of niet lichamenlijk opgestaan?" Dat was de vraag.

Nee, zo meende één groep. Een lichamenlijke opstanding, dat is tegen-natuurlijk bijgeloof. Dat is mythologie waarin moderne mensen niet geloven kunnen. Waar het veeleer op aankomt is de gedachte van de opstanding. De discipelen hebben - zeg maar: geestelijk, begrepen dat het werk van Jezus met zijn dood niet verloren was, maar door ging. In die zin was hij ook na zijn dood nog bij hen. En zo kunnen ook wij moderne mensen voluit in de opstanding geloven. De herinnering aan hem die leefde als geen ander doet zelfs 2000 jaar later mensen nog opstaan uit tal van vernederende situaties.

Maar, zo meende een andere groep: is de lichamenlijkheid van de Opstanding niet de kern van het christelijk geloof? Als je de lichamenlijkheid van de opstanding laat vallen, waar blijf je dan. Wat is dan nog de kracht van de op-standing. Wat valt er dan nog werkelijk te gelóven?

Op een gegeven moment haalde de discussie zélf de synodevergadering van de Nederlandse Hervormde Kerk. (Niet het slechtste onderwerp trouwens, dat ooit in de synode ter sprake kwam). Het verhaal gaat dat ook in de synode de discussie zo zeer uitdijde, dat op een gegeven moment iemand in de synode voorstelde om dan maar te stemmen: Is Christus nu wel of niet waarlijk lichamenlijk opgestaan??? Gelukkig heeft de synode de wijsheid gehad, deze stemming niet door te zetten. Want stel je voor wat dan de volgende dag in de krant had kunnen staan: De synode van de NH-kerk heeft met 65 tegen 35 stemmen besloten dat Christus niet lichamenlijk is opgestaan... Of misschien nog wel erger: De synode van de NH kerk heeft met 60 stemmen voor, 30 stemmen tegen en 10 onthoudingen besloten dat Christus waarlijk lichamenlijk is opgestaan.

Wij zijn de eersten niet, zo beseffen we in de lezingen van vandaag, die Opstanding een lastig geloofsthema vinden om te doordenken. En hoe kan het anders. Want Opstanding is en blijft een geheimenis. Ook in de Bijbel. Juist in de Bijbel. Dat proef je aan alles. Zelfs de Evangelieverhalen spreken hoogstens aanduidenderwijs over de ontmoetingen met de Opgestane. En op het moment dat de leerlingen het gevoel krijgen dat ze iets dichterbij het mysterie geraken is de Opgestane zelf doorgaans al weer verdwenen. Het Nieuwe Testament komt dan ook niet met één vast omlijnd beeld van de Opgestane. Zo van: wij snappen hoe het zit, en zó moet jij het geloven. De beelden bewegen, en groeien soms. Er zijn veel vragen, er zijn soms antwoorden op die vragen... en die antwoorden roepen weer nieuwe vragen op. Dat was toen zo. Dat is nu zo. En daar is niets mis mee.

Maar hoe aarzelend tastend ook, in veel Opstandingsverhalen lijkt lichamenlijkheid van belang. Zoals vandaag in dat prachtige beeld van de Opgestane die aan zijn leerlingen laat zien dat hij werkelijk vlees op de botten heeft. Om tenslotte zelfs een visje te verschalken. Uiterste bewijs van lichamenlijkheid: Spoken en geestverschijningen eten geen vis. Tegelijk draagt een al te makkelijk onderstrepen van de lichamenlijkheid ook weer risico's in zich. Alsof Opstanding een soort reanimatie is. Het leven gaat gewoon weer door. Als was er niets gebeurd. Eind goed, al goed.

Misschien wel daarom benadrukt de Evangelist Johannes, die later schrijft dan Lukas, de gaten en de wonden in het lichaam van de Opgestane. Er is wel degelijk wat gebeurd. Er is grof onrecht gebeurd. En

Opstanding – lichamen – Opstanding – gaat daar niet aan voorbij, maar heeft dáár alles mee te maken.

Weer later schrijft de apostel Paulus over Opstanding. Hij voert een correspondentie met de gemeente te Korinte. Dat is van belang... Paulus geeft antwoord – maar het is niet vanzelfsprekend een antwoord op onze vragen. We mogen dat niet zo maar kortsluiten.

In Korinte konden ze niet zo veel met de lichamelijke Opstanding. Omdat ze niet zo veel met het lichaam überhaupt konden. Lichamelijke was voor de Grieken in Korinte eigenlijk een minderwaardige vorm van bestaan. Boven de lichamelijke, v6r boven de verderfelijke lichamelijke, staat het leven in de geest, het geestelijk leven, in een andere, geestelijke, ruimte. En in dat raam verstonden de Korinti6rs ook de Opstanding van Christus. Wie gelooft in de Opstanding van Christus, zo dachten ze in Korinte, heeft zich eens en vooral toegang verworven tot een eeuwig geestelijk leven. De sacramenten, doop en avondmaal, helpen je daarbij. Die zijn a.h.w. de sleutel. Wie de sacramenten ondergaat is min of meer verlost van de lichamelijke. In Jezus sterven is 66ns en vooral afgerekend met ons lichaam. Het doet er niet meer toe. Want in wezen bij jij als gelovig Christen al over. Lid van het geestelijk rijk. De gedachte dat Opstanding iets met lichamelijke van mensen te maken zou kunnen hebben was voor de Korinti6rs een gotspe. Stel je voor, krijgen we dat vreselijke lichaam weer terug, terwijl het juist de bedoeling is om daar los van te komen... zo dachten ze daar.

De apostel Paulus waarschuwt de Korinti6rs – en via hen ons vandaag – om niet te snel te vluchten in zo'n vergeestelijking van de Opstanding. Als je op een wijze zoals de Korinthi6rs doen de Opstanding zo wegedeneert uit de schepping, door het te verplaatsen naar een andere – geestelijke – wereld... laat je dan in feite onze schepping niet in de steek, zo vraagt hij min of meer. Als Joods denker tekent hij verzet aan tegen het afschrijven van ons lichamen leven. Juist om dat lichamen leven – adam van vlees en bloed die leeft op een leefbare aarde – is het het hele 'Oude' Testament te doen. En dan zouden we in de Opstanding alsnog dat aardse leven loslaten, als minderwaardig??

Maar de wonden van mensen zijn niet geestelijk. De dood is niet geestelijk. Gemis is niet geestelijk. Pijn is niet geestelijk. Troost, echte troost, is lichamen. Troost zonder aanraking bestaat misschien wel niet. In het vasthouden aan de lichamen gaat het in diepste wezen om solidariteit met de lijdenden in d6ze wereld. En de grote vraag of er ooit toekomst is voor hen. Een al te snelle vergeestelijking kon wel eens ten koste gaan van onze weerstand tegen het onrecht. Een grote joodse denker, Max Horkheimer, zei ooit: 'Wie gelooft in de Opstanding vertrouwt dat de beul uiteindelijk niet zal zegevieren over zijn slachtoffer'. Houd, ter wille van een betere weerstand, de lichamen van de Opstanding toch maar vast, lijkt Paulus te roepen. Hoe dat dan werkt? Om met Jezus uit het Mirjam en Micha verhaal te spreken: "dat weet ik ook niet"... maar de hele zin van het Oude Testament is d66r op uit. Gods Schepping is d66r op uit... dat ontkende, vernederde, gepijnigde, ontrechte mensen eindelijk hier op aarde, op d6ze aarde, tot hun bestemming komen. En in de ontmoeting met de Opgestane ervaren mensen iets van de verwerkelijking van d6t grote visioen. Aan den lijve!
Laat het zo zijn.

Amen